

Regjeringens handlingsplan for universell utforming

2015-2019

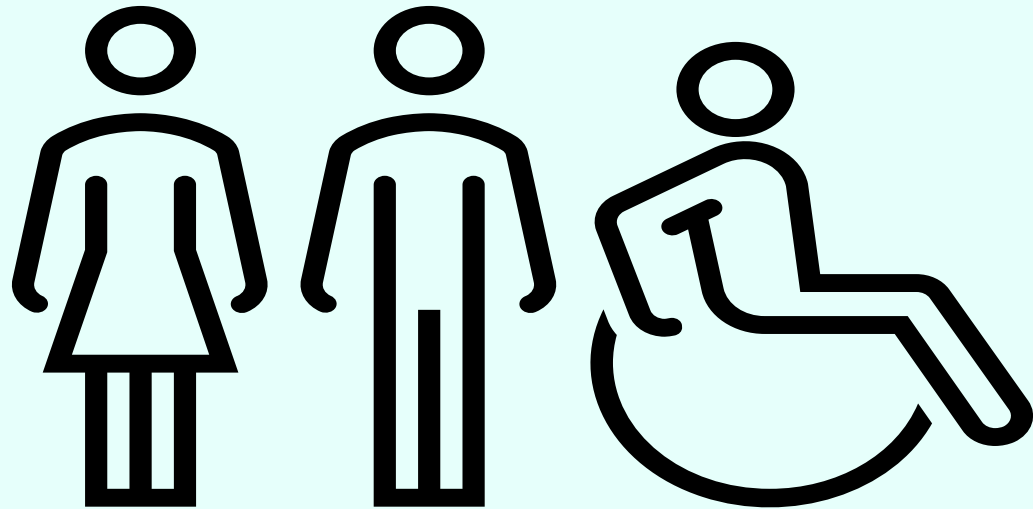

Universell utforming og offentlige anskaffelser

«Universell utforming er et tverrfaglig fag- og forskningsfelt som bygger på kunnskap om mennesker, menneskelig mangfold, sosiale, kulturelle og bygde omgivelser og samspillet mellom mennesker og omgivelser i konkrete situasjoner»

Kilde: Store norske leksikon

Jacob M Landsvik – spesialrådgiver
Ressurser på avveie AS

Universell utforming

[Regjeringens handlingsplan](#) for universell utforming 2021–2025 skal bidra til et bærekraftig og likestilt samfunn gjennom utforming av fysiske og tekniske omgivelser. Handlingsplanen omfatter blant annet tiltak innen arealplanlegging, infrastruktur, bygg, transport og digitalisering i tillegg til utvikling av universelle løsninger på nye områder.

Det er etablert et eget tilsyn for universell utforming og Ikt-tjenester

Lovverk og standarder

- [Lov og forskrift om offentlige anskaffelser](#)
- [FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne](#)
- [CRPD – veiledning til FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne](#)
- [Lov om likestilling og forbud mot diskriminering \(likestillings- og diskrimineringsloven\)](#)
- [Lov om planlegging og byggesaksbehandling \(plan- og bygningsloven\)](#)
- [Byggteknisk forskrift \(TEK17\)](#)
- [Forskrift om universell utforming av IKT-løsninger](#)
- [Standarden EN 301549 om universell utforming av IKT-produkter og -tjenester](#)
- [Retningslinjer for universell utforming av nettinhold \(WCAG\)](#)

[Universell Utforming AS](#) har oversikt over gjeldende lover, forskrifter og standarder som gjelder bygg og uteområder, kommunalt planarbeid, reisekjeden knyttet til persontransport, digital tilgjengelighet og brukergrensesnitt.

Utfordringer – målkonflikter

Allokere tilstrekkelig ressurser

De fleste anskaffelsesprosesser stopper opp eller går av sporet pga mangelfulle ressurser

Mangelfull kompetanse

Mange oppdragsgivere og innkjøpere makter ikke kunnskapsspennet som er å finne i en innkjøpsfunksjon

Mangelfull involvering av brukergrupper

Oppdragsgiver/Innkjøper trenger relevant kunnskap/ferdigheter for å sikre behovsdekning

Forbundet med ekstra kostnader

Universell utforming har ofte blitt salderingsposten i trange budsjetter

Standarder

Representerer beste praksis og gir kollektive goder som effektiviserer og forenkler

Krav om skjerpede krav fra NHF

Det er nå på høy tid at også **universell utforming** blir løftet høyere opp i anbudsløvverket. Norges Handikapforbund (NHF) mener i en høringsuttalelse at universell utforming må være et absolutt krav i alle offentlige anskaffelser.

Man bør **ikke kunne levere et tilbud** som **ikke hensyntar** universell utforming – hvis det likevel gjøres, bør det diskvalifisere tilbyder i gjeldende anbudsrunder, heter det. Erfaringene fra et ferskt togkjøp i mange-milliardklassen har gitt dyrekjøpte erfaringer for NHF.

The screenshot shows the ANBUD 365 website. At the top, there is a navigation bar with the ANBUD 365 logo and a search bar. Below the navigation bar, there is a main content area with a featured article. The article is titled "Handikapforbundet: Universell utforming må inn som et absolutt krav" and is dated 5. FEBRUAR 2024. The article text reads: "Det er nå på høy tid at også universell utforming blir løftet høyere opp i anbudsløvverket. Norges Handikapforbund (NHF) mener i en høringsuttalelse at universell...". To the right of the article, there is a sidebar with the heading "BENYTT VÅRE SAMARBEIDSPARTNERE:" and a list of partner logos: simonsen vogtviig, WIKBORG | REIN, Grette, and THOMMESSEN.

Overordnede mål for anskaffelsesprosessen

Beskrivelse av anskaffelsen i form av **krav**, **kriterier** og **kontraktsforpliktelser** skal sikre behovsdekning, avtalt pris, kvalitet, relevante krav for å redusere klimaavtrykket i hele livssyklusen, bidra til et bærekraftig og likestilt samfunn, samt sikre menneskerettigheter, slik at målet om oppfyllelse av en effektiv bruk av samfunnets ressurser oppnås i avtaleperioden.

Om universell utforming og anskaffelser

- Universell utforming tilrettelegger for at alle skal ha like muligheter for personlig utvikling, livsutfoldelse og deltagelse i samfunnet.
- Ved å tenke universell utforming kan man gjennom planlegging skape løsninger som gjør det mulig for alle å komme seg til og å delta i ønskede aktiviteter, som jobb og fritid, uavhengig av livsfase og funksjonsnivå
- Ved å sørge for universell utforming reduseres eller unngås kostnader til å reparere eller bygge spesielle løsninger for samfunnet, og man unngår kjøp og bruk av tekniske hjelpemidler for den enkelte
- [Veileder](#) i offentlige anskaffelser - 20.4 Plikt til å ta hensyn til universell utforming s. 163

20.3.3 Tekniske spesifikasjoner

Veilederen åpner for tekniske spesifikasjoner med henvisning til standarder

- Nasjonale standarder som gjennomfører europeiske standarder
- Europeiske tekniske bedømmelser
- Felles tekniske spesifikasjoner
- Internasjonale standarder eller andre tekniske referanser utarbeidet av europeiske standardiseringsorganer

Foreligger det en nasjonal standard som gjennomfører europeiske standarder, som for eksempel NS-EN ISO-standarder, skal oppdragsgivere benytte denne dersom han ønsker å henvise til en standard.

«En internasjonal standard er en offentlig tilgjengelig spesifikasjon som er godkjent av et internasjonalt standardiseringsorgan.»

20.4 Plikt til å ta hensyn til universell utforming

Loven § 5 fjerde ledd

Slår fast at oppdragsgiveren **skal** stille krav til universell utforming i offentlige kontrakter. Disse kravene er videre spesifisert i forskriften

§ 15-2 stiller krav

Kravspesifikasjonene skal ta hensyn til universell utforming når oppdragsgiveren skal anskaffe ytelser som skal brukes av personer, enten det er allmennheten eller ansatte hos oppdragsgiveren, med mindre unntak kan begrunnes særskilt. Bestemmelsene bygger på direktivbestemmelser

I den grad det allerede finnes generell lovgivning som stiller krav til universell utforming, som for eksempel i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og plan- og bygningsloven, må disse kravene følges også i forbindelse med offentlige anskaffelser.

Dette gjelder for eksempel for bygninger, transport og IKT. I slike tilfeller skal kravspesifikasjonene vise til disse bestemmelsene.

Standarder sikrer behovsdekning

Dekker behovet

2-5 % av alt som kjøpes dekker ikke behovet eller fører til forbedringer

Kostnadsbesparelser

Reduser utgifter til f. eks erstatnings- og tilleggsprodukter/tjenester

Brukervennlig

Sikrer en utforming som gir brukerne full tilgjengelighet og bygger tillit til bruk av fellesskapets ressurser

Takk for oppmerksomheten

– Verdigrunnlaget for universell utforming er likestilling, ikke-diskriminering og medborgerskap –